

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

KUPUJEMY ODBLASKI

PORADNIK DLA KONSUMENTÓW

współpraca

CIOP **PIB**

**Instytut
Transportu
Samochodowego**

Warszawa, maj 2015 r.

Opracowanie:

Alicja Liszewska, Departament Nadzoru Rynku UOKiK
mec. Stanisław Witkowski, Departament Prawny UOKiK

Redakcja:

Urszula Adamczyk, Agnieszka Jaczyńska, Biuro Prezesa UOKiK

Opracowanie graficzne:

Łukasz Tyburzec, Biuro Prezesa UOKiK

Wstęp

Odblaski stają się coraz bardziej popularne. Wpływ na to mają takie czynniki, jak m.in. wzrost świadomości użytkowników dróg oraz liczne kampanie edukacyjne. Dodatkowo od 31 sierpnia 2014 r. obowiązkiem używania elementów odblaskowych zostali objęci wszyscy piesi, poruszający się po drodze po zmierzchu poza obszarem zabudowanym, a nie tylko dzieci i młodzież do 15 roku życia.

Na rynku można znaleźć wiele odblasków. Nie wszystkie jednak zapewniają całkowite bezpieczeństwo. Tak jest na przykład z gadżetami (materiałami promocyjnymi), które mogą być do nich podobne, ale nie powinny w żadnym wypadku być jako takie traktowane. Odblaskiem można bowiem nazwać jedynie akcesorium, które przeszło procedurę oceny zgodności i posiada znak CE.

Jak zatem nabyć dobry odblask? Jak go prawidłowo użytkować? W końcu co zrobić, gdy kupione akcesorium jest wadliwe? Na te pytania postaramy się odpowiedzieć w niniejszym poradniku.

Spis treści

Dlaczego należy nosić odblaski?	5
Rodzaje i typy odblasków.....	6
Zanim kupisz odblask, czyli o czym warto wiedzieć	7
Jak kupować akcesoria odblaskowe i prawidłowo je używać?	10
Co zrobić, gdy kupiony odblask jest wadliwy?	12

Dlaczego należy nosić odblaski?

Dotychczasowe przepisy o ruchu drogowym¹ nakładały obowiązek używania elementów odblaskowych (odblasków, akcesoriów odblaskowych²) podczas poruszania się po drodze publicznej tylko na dzieci i młodzież do 15 roku życia. **Od 31 sierpnia 2014 r. obowiązkiem tym zostali objęci wszyscy piesi, poruszający się po drodze po zmierzchu poza obszarem zabudowanym.** W myśl przepisów Prawa o ruchu drogowym³, pieszy jest obowiązany używać elementów odblaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu, chyba że porusza się po drodze przeznaczonej wyłącznie dla pieszych lub po chodniku (z wyłączeniem strefy zamieszkania⁴).

Zapamiętaj!

Za pieszego uważa się również osobę prowadzącą rower czy też inny pojazd dwukotowy, a także wózek dziecięcy, podręczny, inwalidzki oraz osoby poruszające się na wózku inwalidzkim, hulajnodze, deskorolce, rolkach, wrotkach lub dziecko do 10 lat kierujące rowerem pod opieką osoby dorosłej⁵.

Odblaski należy nosić także ze względu na bezpieczeństwo swoje oraz innych uczestników ruchu drogowego. W samym 2014 roku odnotowano⁶ 34 970 wypadków, z czego 9 106 z udziałem osób pieszych (26 proc. ogółu). Najczęściej dochodziło do nich w obszarze zabudowanym. Jednakże skutki wypadków mających miejsce w obszarze niezabudowanym były tragiczniejsze, gdyż prawie w co trzecim ginął człowiek (w obszarze zabudowanym w co jedenastym).

¹ Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1137, z późn. zm.), zwana dalej: „Prawem o ruchu drogowym”.

² Prawo o ruchu drogowym posługuje się pojęciem „elementu odblaskowego”, natomiast norma terminem „akcesoria odblaskowe”. Potocznie posługujemy się zaś wyrazem „odblaski”. W niniejszym dokumencie pojęcia te będą używane wymiennie.

³ Art. 11 ust. 4a Prawa o ruchu drogowym.

⁴ Art. 11 ust. 5 Prawa o ruchu drogowym.

⁵ Art. 2 pkt 18 Prawa o ruchu drogowym.

⁶ Statystyki wypadków z udziałem pieszych zostały udostępnione przez Wydział Ruchu Drogowego Biura Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji.

Rodzaje i typy odbłasków

Podstawowy podział akcesoriów odbłaskowych⁷ dotyczy materiału z jakiego je wykonano: elastycznego⁸ lub sztywnego⁹. W ramach obu rodzajów możemy wyróżnić, ze względu na sposób mocowania, 3 odrębne typy: akcesoria swobodnie wiszące (typ 1), akcesoria do zdejmowania (typ 2) oraz akcesoria przytwierdzone (typ 3).

Schemat 1. Rodzaje i typy odbłasków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie normy zharmonizowanej PN-EN 13356.

⁷ Podział na podstawie normy zharmonizowanej PN-EN 13356 „Akcesoria zapewniające widzialność, przeznaczone do użytku pozazawodowego. Metody badań i wymagania”, zwana dalej: „normą zharmonizowaną PN-EN 13356”.

⁸ Akcesoria elastyczne - wyroby, które można owijać wokół bolca o średnicy 25 mm w każdej pozycji bez widocznej deformacji (pkt 3.5 normy zharmonizowanej PN-EN 13356).

⁹ Akcesoria sztywne - wyroby, których nie można owijać wokół bolca o grubości 25 mm bez widocznej deformacji (pkt 3.5 normy zharmonizowanej PN-EN 13356).

Typy najpopularniejszych na rynku odblasków:

1) Typ 1 - odblask swobodnie wiszący

odblask elastyczny

odblask sztywny

Źródło: Inspekcja Handlowa.

2) Typ 2 - odblask do zdejmowania

odblask elastyczny

Źródło: Inspekcja Handlowa.

Należy pamiętać, że w sprzedaży, oprócz tych najpopularniejszych, mogą znajdować się także inne typy odblasków, tj. odblaski (taśmy) do przytwierdzania na stałe do odzieży (typ 3), toreb czy plecaków, np. metodą zgrzewania czy też naszywania. Takie wyroby muszą także spełniać wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki.

Zanim kupisz odblask, czyli o czym warto wiedzieć

Nowe przepisy Prawa o ruchu drogowym nie określają dokładnych wymagań technicznych dla odblasków. W tym przypadku mają zastosowanie przepisy dotyczące środków ochrony indywidualnej¹⁰.

¹⁰ Wymagania dla wszystkich środków ochrony indywidualnej, w tym również dla odblasków, określa rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. 2005 r., Nr 259, poz. 2173), zwane dalej: „rozporządzeniem Ministra Gospodarki”.

Czy wiesz, że ...

Środki ochrony indywidualnej to urządzenia lub wyposażenie przewidziane do noszenia bądź trzymania przez użytkownika w celu jego ochrony przed jednym lub większą liczbą zagrożeń, które mogą mieć wpływ na jego bezpieczeństwo lub zdrowie.

Podstawa prawna: § 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej

Producent potwierdza spełnienie przez środki ochrony indywidualnej wszystkich stosownych wymagań, zarówno technicznych (m.in. konstrukcyjnych), jak i prawnych (np. dokumentacja i oznakowanie), poprzez naniesienie na wyrób znaku CE.

Rysunek 1. Wzór oznakowania CE

Źródło: Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej.

Przeprowadzając procedurę oceny zgodności i nanosząc znak CE na odblask, producent potwierdza, że wyprodukował go zgodnie z obowiązującymi przepisami¹¹, dostosowując proces produkcyjny elementu odblaskowego¹² do wymagań rozporządzenia Ministra Gospodarki i

Ocena zgodności – proces wykazujący, czy zostały spełnione określone wymagania odnoszące się do produktu, procesu, usługi, systemu osoby lub jednostki

Podstawa prawna: Art. 2 pkt 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG nr 339/93).

¹¹ Czyli z rozporządzeniem Ministra Gospodarki.

¹² Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2014 r., poz. 1465, z późn. zm.), zwanej dalej: „ustawą o systemie oceny zgodności”, domniemywa się, że wyrób spełnia określone zasadnicze wymagania, jeżeli jest zgodny z odpowiednimi postanowieniami norm zharmonizowanych lub specyfikacji zharmonizowanych.

postanowień normy zharmonizowanej PN-EN 13356¹³.

Wybierając odblask oznaczony znakiem CE, konsument może zasadnie przypuszczać, że kupuje wyrób, który spełnia wymagania techniczne i faktycznie przyczyni się do podwyższenia jego widoczności na drodze.

Głównymi parametrami mającymi wpływ na bezpieczeństwo użytkownika są:

1. **współczynnik odblasku** - czyli parametr określający zdolność współdrożnego odbijania światła przez powierzchnię odblaskową wyrobu, w zakresie określonym przez normę zharmonizowaną PN-EN 13356;
2. **wielkość powierzchni elementu odblaskowego odbijającego światło**. Zgodnie z normą zharmonizowaną PN-EN 13356, po przytwierdzeniu do odzieży powierzchnia odblasku powinna odbijać światło reflektorów samochodu¹⁴.

Zapamiętaj!

Typ 1 (odblask swobodnie wiszący) - powinien mieć powierzchnię odblaskową od **15 cm² do 50 cm²**. Jeśli typ 1 elementu odblaskowego jest dwustronny jego grubość powinna wynosić maksimum 10 mm.

Odblaski typu 2 (do zdejmowania) i **3** (do przytwierdzania na stałe) powinny mieć powierzchnię odblaskową **przekraczającą 15 cm²**. Nie określono jej górnej granicy.

Na elemencie odblaskowym, na doczepionej etykiecie lub na najmniejszym, jednostkowym opakowaniu tego wyrobu, powinna znaleźć się nazwa producenta i numer typu odblasku. Dane producenta pozwalają na szybkie zidentyfikowanie podmiotu, który jest prawnie odpowiedzialny za przeprowadzenie procedury oceny zgodności i zapewnienie, że odblask spełnia wszystkie wymagania.

¹³ Zgodnie z jej postanowieniami akcesoria odblaskowe powinny spełniać wymagania, zarówno co do powierzchni, jak i właściwości odblaskowych, tj. powinny osiągnąć minimalne wartości współczynnika odblasku podane w tablicy 1 (dla akcesoriów typu 1) i tablicy 2 (dla akcesoriów typu 2 i typu 3) normy zharmonizowanej PN-EN 13356.

¹⁴ Brak jednak w przepisach lub normie precyzyjnego określenia odległości, z jakiej element odblaskowy powinien być zauważony przez kierującego.

Producent, wprowadzając elementy odblaskowe do obrotu, **powinien dołączyć do nich instrukcję użytkowania sporządzoną w języku polskim**¹⁵, w której powinny znaleźć się co najmniej następujące informacje:

- 1) nazwa, znak handlowy lub inne znaki identyfikujące producenta,
- 2) oznaczenie typu odblasku, nazwa handlowa lub kod,
- 3) numer zastosowanej normy zharmonizowanej¹⁶,
- 4) sposób mocowania odblasku,
- 5) niezbędne informacje wskazujące właściwe użycie (np. nie zakrywać odblasku ubraniem),
- 6) ograniczenia w zakresie stosowania (np. ograniczenie skali temperatury w jakiej można używać odblask),
- 7) sposób prawidłowego przechowywania, tak aby odblask nie stracił właściwości odblaskowych.

Zapamiętaj!

Wymagania, o których mowa w niniejszym poradniku nie dotyczą gadżetów. Takie materiały promocyjne nie powinny być traktowane jako akcesoria odblaskowe, ponieważ nie przeszły procedury oceny zgodności i nie posiadają znaku CE.

Dlatego też warto kupować odblaski wprowadzane do obrotu jako środki ochrony indywidualnej, gdyż to one gwarantują nam rzeczywiste bezpieczeństwo na drodze.

Jak kupować akcesoria odblaskowe i prawidłowo je używać?

- Przy zakupie odblasku należy zwrócić uwagę, czy wyrób jest oznakowany **znakiem CE** oraz czy na opakowaniu lub etykiecie została umieszczona **nazwa producenta i typ odblasku** (np. 1, 2 lub 3).

¹⁵ § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki.

¹⁶ Tutaj: norma zharmonizowana EN 13356.

- **Do każdego odblasku powinna być dołączona instrukcja użytkowania, z którą należy się zapoznać. Producent powinien w niej zamieścić takie informacje jak:**
 - **sposób mocowania odblasku**, np. czy należy go naszyć na ubranie, przyczepić na stałe czy jest to odblask zdejmowany,
 - **przeznaczenie**, np. odblask na rękę,
 - **ograniczenia w zakresie stosowania**, np. dotyczące skrajnie niskich lub skrajnie wysokich temperatur.
- **Im niżej odblask jest umieszczony, tym lepiej oświetlą go reflektory samochodu i kierowca wcześniej może dostrzec pieszego.** Dlatego optymalną wysokością, na jakiej użytkownik powinien nosić (mocować) odblask jest wysokość padania na niego wiązki światła pochodzącego z reflektorów samochodu.
- Należy zwracać uwagę, aby **noszone akcesoria odblaskowe nie były zasłonięte**, np. szalikiem, torbą czy plecakiem.
- **Pieszy idący po poboczu lub jezdni jest obowiązany iść lewą stroną drogi**, w kierunku przeciwnym do ruchu pojazdów, w tej sytuacji odblaski najlepiej jest nosić na **prawej ręce lub nodze** (od strony ruchu pojazdów).
- **Piesi poruszający się w kolumnie** prawą stroną pobocza (jezdni) pod prąd, powinni nosić odblaski na **lewej ręce lub nodze** (od strony ruchu pojazdów). W kolumnie o długości przekraczającej 20 metrów piesi idący po lewej stronie z przodu i z tyłu są obowiązani używać elementów odblaskowych odpowiadających właściwym warunkom technicznym¹⁷.
- **Należy okresowo sprawdzić stan elementów przytwierdzanych na stałe do odzieży** (zwłaszcza naszyte taśmy odblaskowe) - czy np. powierzchnia odblaskowa nie wytarta się w wyniku wielokrotnego prania lub tarcia. Jeżeli zauważymy, że taśma odblaskowa naszyta na naszej odzieży lub plecaku jest wytarta, należy ją wymienić.
- **Jeżeli odblask jest nieszczelny** i dostanie się do niego woda (dotyczy to odblasków wykonanych z tworzywa sztucznego i folii pryzmatycznych),

¹⁷ Art. 12 ust. 6 pkt 2 Prawa o ruchu drogowym.

należy go wymienić na nowy. Woda wewnątrz powierzchni odblaskowej powoduje utratę właściwości odblaskowych.

Co zrobić, gdy kupiony odblask jest wadliwy?

Zawsze wtedy, gdy odblask jest wadliwy, konsument może złożyć reklamację¹⁸.

Zapamiętaj!

Wadliwość nie może być skutkiem działań użytkownika odblasku, np. odblask upadł na ziemię i połamał się lub porysował. Ponadto musi być ona zauważona przed upływem dwóch lat od zakupu towaru.

Reklamację składa się u przedsiębiorcy, u którego został zakupiony wadliwy produkt. W jej ramach można zażądać:

- **wymiany odblasku na nowy** - w tym przypadku powinna się ona odbyć w rozsądnym terminie i bez nadmiernych niedogodności dla konsumenta;
- **obniżenia ceny, za którą został kupiony odblask** - w takiej sytuacji konsument powinien określić, jaką cenę może zaoferować za towar;
- **zwrotu zapłaconej za odblask ceny** - z tego uprawnienia można skorzystać jedynie wtedy, gdy wada jest istotna. Ponadto sprzedawca może się na takie rozwiązanie nie zgodzić, ale wówczas jest zobowiązany zaproponować wymianę odblasku lub jego naprawę.

Zapamiętaj!

Sprzedawca nie może uzależniać przyjęcia reklamacji od dostarczenia paragonu fiskalnego. To jeden z wielu możliwych dowodów nabycia rzeczy w danym sklepie i w danej cenie. Inne to: świadkowie, wydruki z karty płatniczej czy kredytowej, e-maile. Niemniej warto zachować paragon, gdyż znacznie ułatwia złożenie reklamacji.

Reklamację, jeśli nie jest rozpatrzona od razu, np. poprzez wymianę wadliwego towaru na nowy, warto złożyć na piśmie z potwierdzeniem jego otrzymania przez

¹⁸ Prawo do reklamacji zostało uregulowane w Kodeksie cywilnym (przede wszystkim przepisy od art. 556 do art. 576 oraz od art. 577 do art. 581).

sprzedawcę. Jest to o tyle istotne, że jeśli nie odniesie się on do reklamacji w terminie 14 dni, będzie to oznaczało, że uznał ją w całości, tj. zaakceptował nie tylko wadliwość odblasku, ale także żądanie konsumenta dotyczące sposobu rozwiązania tej sytuacji.

Warto wiedzieć!

Odblask zakupiony przez internet można zwrócić bez konieczności podania przyczyny takiej decyzji. Ważne jest, aby poinformować sprzedawcę o swoim zamiarze przed upływem 14 dni od momentu otrzymania od niego odblasku. Oczywiście odblask należy zwrócić na swój koszt, natomiast sprzedawca ma obowiązek oddać konsumentowi wpłaconą przy zakupie towaru kwotę (równowartość ceny odblasku oraz ewentualne koszty przesyłki).

Zawsze warto pamiętać, że w ewentualnych sporach ze sprzedawcami, konsumentom służą pomocą powołane do tego instytucje:

- **rzecznicy konsumentów**

Dane teleadresowe rzecznika najbliższego miejsca zamieszkania można znaleźć za pomocą wyszukiwarki instytucji udzielających pomocy konsumenckiej na stronie www.uokik.gov.pl

- **wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej**

Lista wraz z danymi teleadresowymi dostępna jest na stronie www.uokik.gov.pl w zakładce konsumenci/instytucje konsumenckie/ważne adresy

- **organizacje konsumenckie**, np. Federacja Konsumentów lub Stowarzyszenie Konsumentów Polskich.

Bezpłatną pomoc można również uzyskać, dzwoniąc na infolinię konsumencką pod numer telefonu **800 889 866** lub pisząc na adres mailowy porady@dlakonsumentow.pl.

Ponadto, w przypadku wątpliwości, czy dany wyrób spełnia wymagania określone w stosownych przepisach, istnieje możliwość sprawdzenia takiego towaru w **rejestrze** dostępnym pod adresem http://publikacje.uokik.gov.pl/hermes3_pub/.

Dodatkowym narzędziem informującym konsumentów o produktach niebezpiecznych jest **system RAPEX**¹⁹ dostępny w języku angielskim pod adresem <http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.search>

Gdzie zgłosić wadliwy odblask?

Wadliwy odblask można zgłosić Inspekcji Handlowej a także bezpośrednio zawiadomić UOKiK, korzystając ze specjalnego formularza²⁰. W celu przyspieszenia analizy sprawy i zwiększenia skuteczności działań podejmowanych przez administrację, konieczne jest podanie informacji umożliwiających jednoznaczną identyfikację odblasku (m.in. pełna nazwa wskazana przez producenta, kod kreskowy, dane adresowe producenta, data i miejsce zakupu, pomocne będą także zdjęcia odblasku).

Dane adresowe poszczególnych wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej znajdują się na stronie UOKiK (www.uokik.gov.pl) w zakładce konsumenci/ważne adresy.

¹⁹ RAPEX - (ang. *Rapid Alert System for non-food consumer products*) unijny system służący zapewnieniu szybkiej wymiany informacji pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Komisją Europejską o zagrożeniach stwarzanych przez produkty nieżywnościowe oraz działaniach podjętych przez organy kontroli i przedsiębiorców, zarządzany przez Komisję Europejską.

²⁰ Formularz dostępny jest na stronie www.uokik.gov.pl w zakładce „produkty”